

comentaris literaris

per Josep Palomero i José Miguel Segura

OBRA POÈTICA COMPLETA

d'Emili Rodríguez-Bernabeu

Editorial: Institut Alacantí de Cultura

Juan Gil-Albert

Alacant, 2017 | Pàgines 638

Poesia

El poeta Emili Rodríguez-Bernabeu es donà a conèixer en l'antologia *Poetes universitaris valencians* (1962) quan estudiava Medicina. D'ençà, ha bastit una obra tan sòlida com injustament desconeguda,

a causa, probablement, de la seua condició d'alacantí, ciutat en què viu allunyat dels cenacles literaris de València. En els primers llibres (*Poemes de la fi*, 1964, i *La platja*, 1968), es revelà com un poeta contemplatiu, intimista i humanista, preocupat pel valor simbòlic del silenci. Després conreà el realisme en un parell d'obres (*La ciutat de la platja*, 1972, i *La catacumba*, 1974), denuncià la injustícia social i testimonià les vivències de la postguerra. En els llibres posteriors observà el món com un escenari intemporal de somnis i records i recuperà les constants dels seus primers llibres: un univers deshabitado, impersonal, ple d'abismes.

L'edició va precedida d'un estudi del doctor Antoni Prats, seguida d'una Poètica de l'autor, prefaci del catorze poemes dels qual Prats opina que és «una obra poètica brillant, tenint en compte la suggeridora cosmovisió que ofereix i la bellesa aconseguida de la seua dicció, austera de primer i frondosa en la maduresa». JP

CAMILLE

de Pierre Lemaitre

Traducció: Juan C. Durán Romero

Editorial: Alfaguara

Madrid, 2016 | Pàgines 313

Novel·la

Camille és el tancament de la tetralogia protagonitzada pel comissari parisenc Camille Verhoeven (al costat d'*Alex, Rosy & John* i *Irène*) iniciada el 2015 amb un immediat èxit —no només de vendes— i que ha convertit a Pierre Lemaitre en una figura destacada de l'actual panorama narratiu francès que va més enllà del gènere negre-policíac.

Titulada amb l'ambigu nom del protagonista podria dir-se que *Camille* és l'altra cara d'*Irène*. En ambdues novel·les hi ha una implicació personal absoluta de l'investigador en les seues indagacions: l'amor i el desamor, l'esperança i la solitud, constitueixen el rerefons d'aquestes novel·les, les històries es continuen en el temps i en l'univers personal del comissari Verhoeven. En *Camille*, el lector es troba de cara, des de la primera escena del llibre, amb una història trepidant i violentíssima, explicada per unes veus magistralsment manipulades per l'autor per a produir una tensió *in crescendo* imparable que subjuga a qui està llegint i un efecte sorprenent demolidor en les últimes seqüències de l'argument, quan el lector comprèn que res del que creia fins llavors era cert i que tot —absolutament tot— l'explicat fins a la pàgina 250 tenia un sentit oposat al que les aparences ens feien creure.

Podríem qualificar aquesta magnífica

novel·la com un gest de compassió de l'autor pel seu personatge —un policia amb un humor terrible i de tot just un metre i mig d'alçada— i pel seu estat emocional després del desenllaç de la novel·la anterior, *Irène*. En conjunt, les dues novel·les expliquen un mateix procés vital, el qual suporta a coll i com pot el nostre diminut comissari en investigar el segrest de la seua dona embarassada i la solitud en què queda sumit entre *Irène* i *Camille*. D'això s'aprofitarà un vell conegut dels lectors de Lemaitre amb la intenció de consumir un acte de venjança absolut però que només aconseguirà en part. El protagonista, més humà i desvalgut que mai, no dubtarà a procedir a una investigació amb uns mètodes inusitats, convertint d'aquesta manera en una titella més en el teatre de guinyol ordit per un antagonista la identitat del qual no es revela fins a les últimes pàgines, que el conduiran a la conclusió que aquesta veritat que ell ha perseguit aferrissadament sempre fa mal, tot i que el delinqüent acabi rebent el seu merescut.

Llegir ordenadament aquesta tetralogia (el final de la qual és *Camille*) és, en definitiva, tota una delícia, una aventura trepidant en què l'humor i el dolor es fonen atrapant de principi a fi. Una nova obra mestra de Pierre Lemaitre, un autor les novel·les del qual s'anhenen i del que un no es cansa mai, que ja és dir. Narrativa popular, en definitiva, de la màxima qualitat. JMSR

MEMORIAS HABLADAS, MEMORIAS ARMADAS

de Concha Méndez

Edició: Paloma Ulacia Altolaguirre

Editorial: Renacimiento

Sevilla, 2018 | Pàgines 186

L'escriptora Concha Méndez (Madrid, 1898 — Ciutat de Mèxic, 1986) va ser una persona molt dinàmica i creativa que va viure a fons la vida cultural madrilenya del període d'entreguerres.

Fou una de les autores de la Generació de 1927, com Maria Zambrano, Rosa Chacel, Ernestina de Champourcín, Maria Teresa León o la pintora Maruja Mallo. Nòvia de Luis Buñuel, va ser amiga de Federico García Lorca, Rafael Alberti, Vicente Aleixandre, Luis Cernuda, Pablo Neruda i Manuel Altolaguirre, amb qui es va casar. La seua vida va discórrer paral·lelament als esdeveniments polítics d'Espanya. Als anys vint va ser una divertida agitadora cultural i una jove audaç i intrèpida.

Exiliada, al final de la guerra civil va passar per París. Paul Éluard i Picaso la van ajudar a establir-se, fins que es va haver de desplaçar a l'Havana, on va residir quatre anys abans d'arribar a Mèxic i domiciliar-se a Coyoacán. Els seus records sobre el grup d'escriptors exiliats en la capital mexicana són molt reveladors perquè aporten dades de primera mà. Estes memòries les ha estructurades la seua néta Paloma a partir d'una tanda de gravacions i són de molt bon llegir. JP

destaquem...

Sam Shepard nua el seu jo més profund

Per a mi, quedarà sempre en el record aquest primer pla de Sam Shepard davant d'una granja atrotinada a la meitat dels vasts camps de blat situats en el medi oest americà; una imatge que evoca els quadres d'Andrew Weyth. El seu semblant és el d'una persona turmentada que ha estat presa d'aquesta bellesa sofrent, fruit d'un amor fallit. El seu personatge en *Días del cielo*, el solitari patró de la hisenda que anhela omplir el buit de la seua llar, és tràgic. La capacitat de Terrence Mallick per plasmar aquestes imatges autènticament líriques, inquietants i insòlites, resulta sorprenent, encara que no és d'estranyar si tenim en compte la fotografia de l'espanyol Néstor Almendros i la banda sonora d'Ennio Morricone. Tot traspua un romanticisme commovedor, malgrat aquesta història dramàtica i crua.

Diuen que Mallick només fa les pel·lícules que li surten del cor. I aquest caràcter despullat és una cosa que un

troba també en Shepard al llarg de la seua trajectòria com a autor de teatre i de relats, i també, per què no, de novel·la, si és que podem considerar *Yo por dentro* (Anagrama) una novel·la. En la meua modesta opinió, diria més aviat que es tracta d'un entramat d'històries que poc a poc van traçant les línies de diverses de les obsessions de l'escriptor.

Aquesta sèrie de traços o petits relats, que bé podrien llegir-se de forma independent, gaudeixen d'un poder hipnòtic. Són aspres, una mica bruscos, mostren certa inclemència envers la pròpia vida. Tot això m'atrapa, m'interessa, com m'interessa la seua capacitat per crear bellesa a través d'una poètica oculta en el crepuscular. Existeixen en tots aquests textos, amb tints autobiogràfics, una profunda reflexió sobre la seua relació amb el passat, amb el seu pare, la seua vida amorosa i la seua carrera professional... Una mena de venjança, potser.

Aquesta obra evoca aquelles hores fredes de la matinada, on tot roman en una quietud aparent, ja que la vida no s'atura mai, i la tragèdia sempre està a l'aguait, ja sigui en forma de conflicte intern o demostrant com de ferotge i inhòspita pot ser la natura. Hi ha fragments que resulten imponents per aquest estil directe, sense lligams, que ens trasllada a aquestes infinites carreteres polsegoses, i un pot sentir la pols en els seus llavis, i pot sentir com li abraça el sol.

A través d'aquest llenguatge sec, Sam Shepard no li brinda concessions al lector. No hi ha respostes clares en aquest exercici d'introspecció en el qual es parla de la masculinitat, del sexe, de l'amor i de les relacions familiars. I millor així. Prefereixo imaginar que aquest complex món interior es filtra a través d'aquestes muntanyes i deserts que tant li van apassionar, el seu refugi, i al ritme del jazz i rock & roll. En *Yo por dentro* hi ha la inquietud de qui medita sobre la naturalesa de l'experiència, i el resultat és d'una bellesa estranya, però sempre atraient. Sam Shepard nua el seu jo més profund. ■

Eric Gras

YO POR DENTRO

de Sam Shepard

Pròleg: Patti Smith

Traducció: Jaime Zulaika

Editorial: Anagrama

Barcelona, 2018 | Pàgines 216